

บทบาทของ เขียน ถีระวิทย์ ทางวิชาการด้านจีนศึกษาและการต่างประเทศของไทย

นางสาวพจี วัฒนานุกสิทธิ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-2074-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

KHIEN THEERAVIT'S ACADEMIC ROLES IN THE CHINESE STUDIES
AND THAI FOREIGN AFFAIRS

Miss Phajee Wattananusit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Political Science in International Relations

Department of International Relations

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

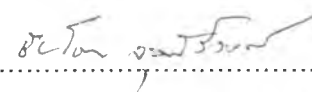
ISBN 974-17-2074-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์	บทบาทของ เขียน ธีระวิทย์ ทางวิชาการด้านจีนศึกษาและ การต่างประเทศของไทย
โดย	นางสาว พจี วัฒนานุสิทธิ์
สาขาวิชา	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์วรศักดิ์ มหัทธโนบล

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

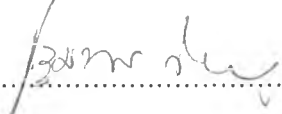
.... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์)

.... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู)

.... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์วรศักดิ์ มหัทธโนบล)

.... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประทุมพร วัชรเสถียร)

พจี วัฒนานุกิติธิ์ : บทบาทของ เจียน ชีระวิทย์ ทางวิชาการด้านจีนศึกษาและการ
ต่างประเทศของไทย. (KHIEEN THEERAVIT'S ACADEMIC ROLES IN THE CHINESE
STUDIES AND THAI FOREIGN AFFAIRS) อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ. ดร. ไชยวัฒน์ คำชู,
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : อาจารย์วรศักดิ์ มหัทธโนบล 227 หน้า. ISBN 974-17-2074-2.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้แสดงให้เห็นว่า การศึกษาเรื่องจีนศึกษาของ เจียน ชีระวิทย์ ได้รับ
อิทธิพลมาจากสำนักสังคมนิยม โดย เจียน ชีระวิทย์ มีแนวทางในการศึกษาจีนแบบอาณาบริเวณ ซึ่ง
ลักษณะทั้งสองส่วนดังกล่าวนี้ยังมีอิทธิพลต่อการกำหนดจุดยืนหรือมุมมองแนวการวิเคราะห์
ตลอดจนบทบาทของ เจียน ชีระวิทย์ ในเรื่องการต่างประเทศอื่น ๆ อีกด้วย ทั้งนี้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้
ได้นำเอาแนวความคิดเรื่องอาณาบริเวณศึกษาและสังคมนิยมมาเป็นกรอบในการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า "จีนศึกษา" ในความหมายของ เจียน ชีระวิทย์ คือ การศึกษาเรื่องราว
ต่าง ๆ บนจีนแผ่นดินใหญ่เป็นหลัก โดยมีการศึกษาตามแนวทางการศึกษาแบบอาณาบริเวณ นั่นคือ
การศึกษาสถาณรัฐประชาชนจีน ในหลายแง่มุมอย่างลึกซึ้งโดยอาศัยศาสตร์ของหลายสาขา
วิชา เพื่ออธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นในบริบทของจีนเอง นอกจากนี้ยังพบว่า ความคิดและมุมมอง ตลอดจน
บทบาทต่าง ๆ ของ เจียน ชีระวิทย์ ในเรื่องจีนศึกษาและการต่างประเทศของไทย นอกจากจะ
ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดเรื่องสังคมนิยม ยังได้รับอิทธิพลมาจากภูมิหลังส่วนตัวบางประการ อันส่งผล
ให้เกิดการผสมผสานของลักษณะที่เรียกว่าอุดมคตินิยมด้วย กล่าวคือ เจียน ชีระวิทย์ มองว่า
สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นตัวแสดงหลักหนึ่งในระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และมักจะ
แสดงพฤติกรรมที่มีเหตุผลเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ อย่างไรก็ตาม แม้ว่า เจียน ชีระวิทย์
ใช้แนวคิดสังคมนิยมในการอธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ แต่ก็มีลักษณะของนักอุดมคตินิยมผสมผสานอยู่
ด้วย นั่นคือ การยึดมั่นในเรื่องที่เห็นว่าเป็นความถูกต้อง ดังนั้น หากพิจารณาโดยรวมอาจกล่าวได้
ว่า ความเป็นตัวเองของ เจียน ชีระวิทย์ มีลักษณะโดดเด่นเฉพาะตัว และไม่สามารถชี้เฉพาะเจาะจง
ได้ว่าจัดอยู่ในสำนักคิดใด ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ ประกอบกับความคิดเกี่ยวกับ "จีนศึกษา" ยังได้
ส่งผลต่อการกำหนดจุดยืนหรือมุมมองของ เจียน ชีระวิทย์ ในเรื่องการต่างประเทศอื่น ๆ อีกด้วย

ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนิสิต..... พจี วัฒนานุกิติธิ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... ไชยวัฒน์ คำชู
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... วรศักดิ์ มหัทธโนบล

4281162624 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEY WORDS : KHIEEN THEERAVIT / ACADEMIC ROLES / CHINESE STUDIES /
THAI / FOREIGN AFFAIRS

PHAJEE WATTANANUSIT : KHIEEN THEERAVIT'S ACADEMIC ROLES IN THE
CHINESE STUDIES AND THAI FOREIGN AFFAIRS. THESIS ADVISOR : ASSOC.
PROF. CHAIWAT KHAMCHOO, Ph.D., THESIS COADVISOR : VORASAKDI
MAHATDHANOBOL, 227 pp. ISBN 974-17-2074-2.

This thesis attempts to analyse Dr.Khien Theeravit's academic thinking on Chinese studies and Thai foreign affairs through the examination of his numerous works on China and Thai foreign affairs. It employs area studies approach and realism as an analytical framework.

The central findings of the thesis are : Dr. Khien's view on China and Thai foreign affairs was influenced by realism as well as by his own personal background as being an idealist. In his analysis of China's behavior in international system he considers China to be rational in maintaining and promoting its national interests. Some of his works, however, indicated that he took idealism - - what is right or what is wrong - - into consideration when he had to take a stand on certain issues. His mix of realism and idealism also reflected in his analysis of the practice of Thai foreign relations. As a result, Dr. Khien's analytical approach to Chinese studies and Thai foreign affairs is unique in that it could not superficially be classified into any particular school of thought.

Department International Relations

Field of study International Relations

Academic year 2002

Student's signature.....*Phajee Wattananusit.*

Advisor's signature.....*Chaiwat Khamchoo*

Co-advisor's signature.....*V. Man*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู อาจารย์ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์วรศักดิ์ มหัทธโนบล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งท่านได้สละเวลาอันมีค่าจากภารกิจที่มีอยู่อย่างมากมายเพื่อให้คำแนะนำ และข้อคิดต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความเข้าใจในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตลอดมา รวมถึงการให้กำลังใจและการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี

ผู้เขียนใคร่ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.เมธิชน ธีระวิทย์ ที่ท่านได้สละเวลาให้ผู้เขียนสัมภาษณ์ถึงเรื่องราวและข้อมูลต่าง ๆ อย่างละเอียดและเอาใจใส่ถึง 2 ครั้ง ครั้งละ ประมาณ 2-3 ชั่วโมง รวมทั้งได้ให้คำแนะนำอันมีคุณค่ายิ่งต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอขอบคุณอาจารย์ศุภมิตร ปิติพัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ดร. อภิญญา รัตนมงคลมาศ ที่กรุณาให้การช่วยเหลือและคำแนะนำในเบื้องต้นของการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งหากไม่มีท่านทั้ง 2 นี้วิทยานิพนธ์เรื่องนี้อาจจะไม่เกิดขึ้น

ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์ ประธาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ประทุมพร วัชรเสถียร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ท้ายนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณกำลังใจและมิตรภาพอันดีที่ได้รับจากพี่ ๆ และเพื่อน ๆ จุฬาฯ ทุกคน อนึ่งผู้เขียนใคร่กราบขอบพระคุณและขอมอบความดีทั้งหมดของการศึกษาวิจัยชิ้นนี้ แก่ทุกคนในครอบครัว โดยเฉพาะยังมารดา นางพวงทอง รัตนารมย์ ซึ่งได้ให้ความรักความห่วงใย กำลังใจ และการสนับสนุนในทุก ๆ ด้านแก่ผู้เขียนเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

นางสาวพจี วัฒนานุกสิทธิ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่.....	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและสภาพปัญหา.....	1
1.2 ขอบเขตของการวิจัย.....	7
1.3 ทฤษฎีและแนวคิดของการวิจัย.....	7
1.4 สมมติฐาน.....	18
1.5 วิธีการวิจัยและข้อมูล.....	18
1.6 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	19
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	20
1.8 การนำเสนอ.....	20
2. ชีวประวัติและอิทธิพลของการก่อเกิดทางความคิดเรื่องเงินศึกษาของ เขียน ธีระวิทย์..	22
2.1 ประสบการณ์ : อิทธิพลของการก่อเกิดทางความคิดเรื่องเงินศึกษาของ เขียน ธีระวิทย์.....	22
2.2 สรุป.....	35
3. เงินศึกษาในประเทศไทย.....	38
3.1 ความนำ.....	38
3.2 เงินศึกษา.....	39
3.2.1 พัฒนาการเงินศึกษาพอสังเขป.....	39
3.2.2 แหล่งข้อมูลและข้อจำกัดของเงินศึกษาในช่วงหลัง ค.ศ. 1949.....	43
3.2.2 ลักษณะการศึกษาวิจัยการเมืองจีน.....	46
3.3 เงินศึกษาในประเทศไทย.....	50
3.3.1 พัฒนาการเงินศึกษาในประเทศไทย.....	50
3.3.2 ปัญหาของเงินศึกษาในประเทศไทย.....	58
3.4 สรุป.....	62

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

4. ความคิดเรื่องเงินศึกษาของ เขียน ชีระวิทย์.....	64
4.1 ความนำ.....	64
4.2 การสำรวจวรรณกรรมของ เขียน ชีระวิทย์ ที่เกี่ยวกับเงินศึกษา.....	64
4.2.1 หนังสือตำราทางวิชาการ.....	64
4.2.2 บทความทางวิชาการที่ตีพิมพ์ในหนังสือ.....	71
4.2.3 บทความทางวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสาร.....	73
4.2.4 บทความทางวิชาการที่ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์.....	79
4.3 ความคิดของ เขียน ชีระวิทย์ ด้านเงินศึกษา.....	82
4.3.1 การเมืองการปกครองจีน.....	82
4.3.2 การต่างประเทศ.....	136
4.3.3 เศรษฐกิจและการค้า.....	154
4.3.4 วัฒนธรรม.....	161
4.4 สรุป.....	168
5. บทบาทของ เขียน ชีระวิทย์ ในฐานะนักวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และบทบาททางการเมือง.....	170
5.1 ความนำ.....	170
5.2 เขียน ชีระวิทย์ ในฐานะนักวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....	171
5.3 บทบาททางการเมืองของ เขียน ชีระวิทย์.....	174
5.4 สรุป.....	208
6. วิเคราะห์และสรุป.....	211
6.1 วิเคราะห์.....	211
6.2 สรุป.....	218
6.3 วิจารณ์.....	218
รายการอ้างอิง.....	220
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	227